

ЗАОКРЕТ SHIFT

САЛОН
АРХИТЕКТУРЕ
THE SALON OF
ARCHITECTURE

30.03 > 30.04.2022

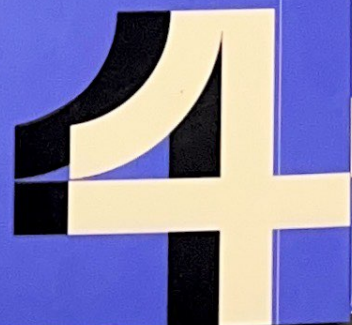
МУЗЕЈ ПРИМЕЊЕНЕ УМЕТНОСТИ
MUSEUM OF APPLIED ART

ŽENSKO
ARHITEKTONSKO
DRUŠTVO

MU
B D
G

КАТАЛОГ ИЗЛОЖБЕ

44. Салон архитектуре „Заокрет“
30. март – 30. април 2022.

ИЗДАВАЧ

Музеј примењене уметности
Бука Караџића 18, Београд
info@mpu.rs
www.mpu.rs

ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ УРЕДНИК

Биљана Јотић

РЕДАКЦИЈА МПУ

Иван Марковић
Јелена Пераћ
Јелена Поповић

АУТОРИ КОНЦЕПТА 44. САЛОНА АРХИТЕКТУРЕ

Милена Зиндовић (ЖАД)
Маја Лалић (ЖАД)
Наташа Ђурић (ЖАД)
Биљана Јотић (МПУ)
ПреСалона

АУТОРИ ТЕКСТОВА

Драгољуб Бакић
Дубравка Ђукановић
Биљана Јотић
Милена Зиндовић (ЖАД)
Маја Лалић (ЖАД)
Наташа Ђурић (ЖАД)
Модерни у Београду

ВИЗУЕЛНИ ИДЕНТИТЕТ ПУБЛИКАЦИЈЕ И ИЗЛОЖБЕ

Дејана Цветковић

ГРАФИЧКИ ДИЗАЈН ПОСТЕРА ПРЕСАЛОНА

Елда Станковић

ИДЕЈНИ КОНЦЕПТ ИЗЛОЖБЕНЕ ПОСТАВКЕ

Модерни у Београду

ВИЗУЕЛНИ ИДЕНТИТЕТ ИЗЛОЖБЕНЕ ПОСТАВКЕ „АТЕЉЕ ЛИК“

Ксенија Пантелић, Миксер
Тијана Вучићевић, Архипро

САРАДНИЦИ

Миољуб Кушић, кустос МПУ
Иван Марковић, кустос МПУ

ПРЕВОД

Елза Холт

ЛЕКТУРА

Зорица Вукелић

ОДНОСИ СА ЈАВНОШЋУ

Милица Цукић

ШТАМПА

Birograf COMP doo
Април 2022.

ТИРАЖ

300

ISBN 978-86-7415-240-9

СВА ПРАВА ЗАДРЖАНА

Штампање каталога и реализацију изложбе омогућило је
Министарство културе и информисања Републике Србије

EXHIBITION CATALOG

44th Salon of Architecture „Shift“
30 March - 30 April 2022

PUBLISHER

Museum of Applied Art
18 Vuka Karadžića Street, Belgrade
info@mpu.rs
www.mpu.rs

EDITOR-IN-CHIEF

Biljana Jotić

MAA EDITORIAL OFFICE

Ivan Marković
Jelena Perać
Jelena Popović

AUTHORS OF THE 44TH SALON OF ARCHITECTURE CONCEPT

Milena Zindović (ZAD)
Maja Lalić (ZAD)
Nataša Djurić (ZAD)
Biljana Jotić (MPU)
PreSalona

TEXT AUTHORS

Dragoljub Bakić
Dubravka Djukanović
Biljana Jotić
Milena Zindović (ZAD)
Maja Lalić (ZAD)
Nataša Djurić (ZAD)
Moderni u Beogradu

VISUAL IDENTITY OF THE PUBLICATION AND EXHIBITION

Dejana Cvetković

PRESALON POSTER GRAPHIC DESIGN

Elda Stanković

PROJECT CONCEPT OF THE EXHIBITION

Moderni u Beogradu

VISUAL IDENTITY OF THE ATELIER LIK EXHIBITION

Ksenija Pantelić, Mikser
Tijana Vučićević, Arhipro

ASSOCIATE

Mioľub Kušić, curator MAA
Ivan Marković, curator MAA

TRANSLATION

Elza Holt

EDITING

Zorica Vukelić

PR

Milica Cukić

PRINT

Birograf COMP doo
April 2022

CIRCULATION

300

ISBN 978-86-7415-240-9

ALL RIGHTS RESERVED

The printing of the catalog and the realization of the exhibition was
made possible by the Ministry of Culture and Information of the
Republic of Serbia.

04-07

УВОД У ЗАОКРЕТ
БИЉАНА ЈОТИЋ
INTRODUCTION
TO THE SHIFT
BILJANA JOIĆ

08-15

ЗАШТО ЗАОКРЕТ
ЖЕНСКО
АРХИТЕКТОНСКО ДРУШТВО
WHY THE SHIFT
SOCIETY OF WOMEN
ARCHITECTS

16-23

АУТОРСКИ ТЕКСТОВИ
AUTHOR'S TEXTS
ДРАГОЉУБ БАКИЋ /
НАЗОВИ АРХИТЕКТУ
РАДИ УБИСТВА
DRAGOLJUB BAKIĆ /
DIAL AN ARCHITECT
FOR MURDER
ДИАНА ДИНА
DIANA DINA
ДУБРАВКА ЂУКАНОВИЋ /
УРБАНО НАСЛЕЂЕ -
ЛЕГАТ ИЛИ РЕСУРС
DUBRAVKA ĐUKANOVIĆ /
URBAN HERITAGE -
LEGATE OR RESOURCE

24-70

ДОМЕТИ
ACHIEVEMENT
АРХИТЕКТУРА
ARCHITECTURE
ЕНТЕРИЈЕР
INTERIOR
УРБАНИЗАМ
URBANISM
ЗАШТИТА
ГРАДИТЕЉСКОГ
НАСЛЕЂА
PRESERVATION OF
ARCHITECTURAL
HERITAGE

71-112

ПОМЕРАЊЕ
SHIFTING
ЕКСПЕРИМЕНТ
И ИСТРАЖИВАЊЕ
EXPERIMENT AND
RESEARCH
ПУБЛИКАЦИЈЕ
PUBLICATIONS
ВИРТУЕЛНА
АРХИТЕКТУРА
VIRTUAL ARCHITECTURE
АРХИТЕКТОНСКА
КРИТИКА
ARCHITECTURAL
CRITICISM

113-134

ЕСКАПИЗАМ
ESCAPISM
СТУДЕНТСКИ РАДОВИ
STUDENTS WORKS

135-149

ДЕРЕГУЛИСАНОСТ
DEREGULATED
КОНКУРСНИ РАДОВИ
COMPETITION PROJECTS

151-153

НАГРАДА
„ЈЕЛИСАВЕТА НАЧИЋ“
THE AWARD
„JELISAVETA NAČIĆ“

161-157

ЖИРИ 44. САЛОНА
АРХИТЕКТУРЕ
JURY OF THE 44th SALON
OF ARCHITECTURE

169-163

САВЕТ 44. САЛОНА
АРХИТЕКТУРЕ
COUNCIL OF THE 44th
SALON OF ARCHITECTURE

172-175

ПРЕСАЛОНА
PRESALONA

179-177

ИДЕЈНИ КОНЦЕПТ
ИЗЛОЖБЕНЕ ПОСТАВКЕ
PROJECT CONCEPT OF THE
EXHIBITION
МОДЕРНИ У БЕОГРАДУ
MODERN IN BELGRADE

181-217

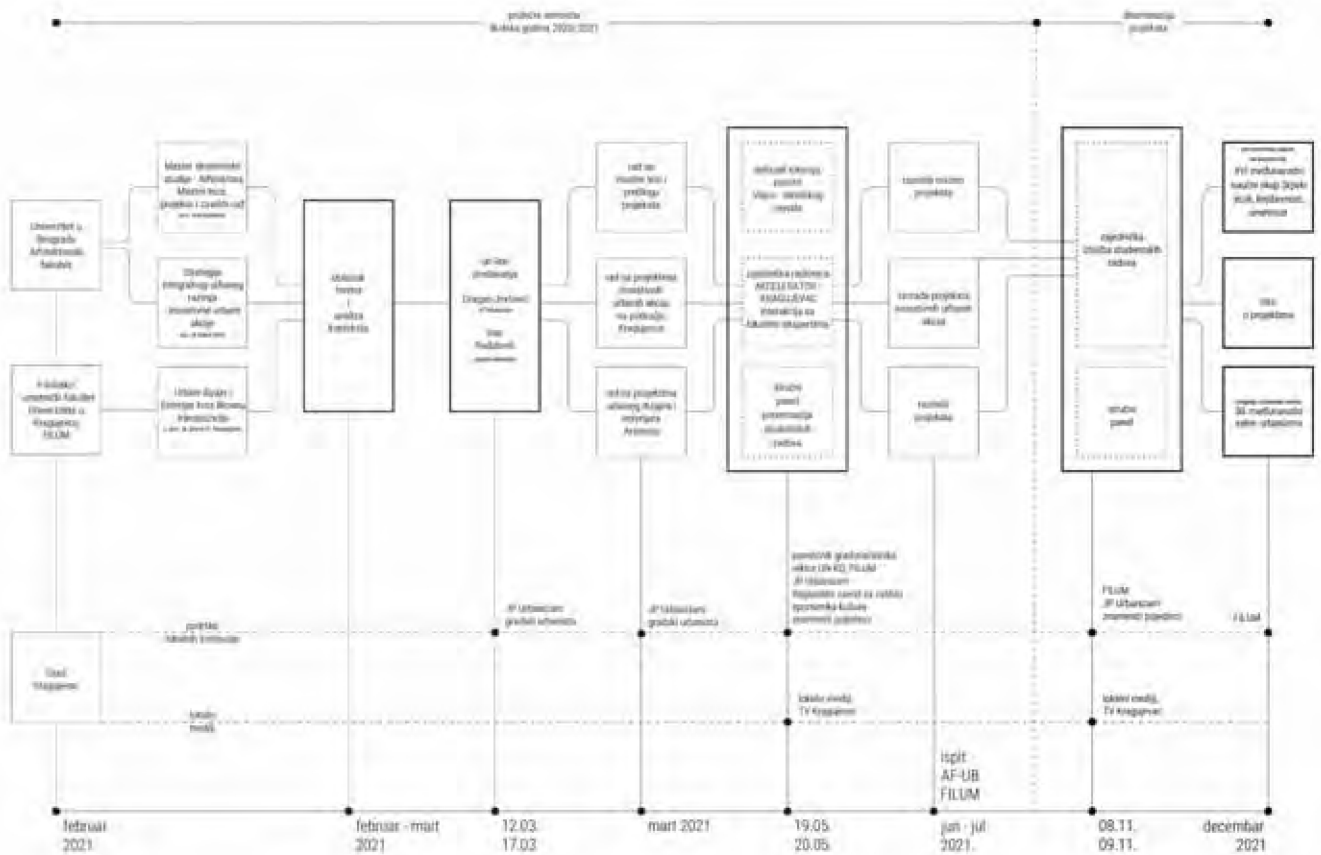
ИЗЛАГАЧИ
EXHIBITORS

218

ВОЛОНТЕРИ
VOLOUNTEERS

219

СПОНЗОРИ
SPONSORS

02 EI /

АУТОРИ / ИВАН РАШКОВИЋ, РАТКА ЧОЛИЋ, ЈЕЛЕНА АТАНАСИЈЕВИЋ, ИВАНА ПАВЛОВИЋ, САЊА ДРВЕНИЦА, МИЛОШ КОСТИЋ, ЈОВАНА БУГАРСКИ
 ЕКСПЕРИМЕНТ И ИСТРАЖИВАЊЕ / АКЦЕЛАТОР КРАГУЈЕВАЦ
 НАМЕНА / САРАДЊА НА ПРОЈЕКТУ АРСЕНАЛ – ИНДУСТРИЈСКО НАСЛЕЂЕ
 САРАДНИК / ГРАД КРАГУЈЕВАЦ
 ПРОЈЕКАТ / 2020–2021.
 РЕАЛИЗАЦИЈА / 2020–2021.

AUTHORS / IVAN RAŠKOVIC, RATKA ČOLIĆ, JELENA ATANASIJEVIĆ, IVANA PAVLOVIĆ, SANJA DRVENICA, MILOŠ KOSTIĆ, JOVANA BUGARSKI
 EXPERIMENT AND RESEARCH / ACCELERATOR KRAGUJEVAC
 PURPOSE / COOPERATION ON THE ARSENAL – INDUSTRIAL HERITAGE PROJECT
 COLLABORATOR / CITY OF KRAGUJEVAC
 PROJECT / 2020–2021
 REALIZATION / 2020–2021

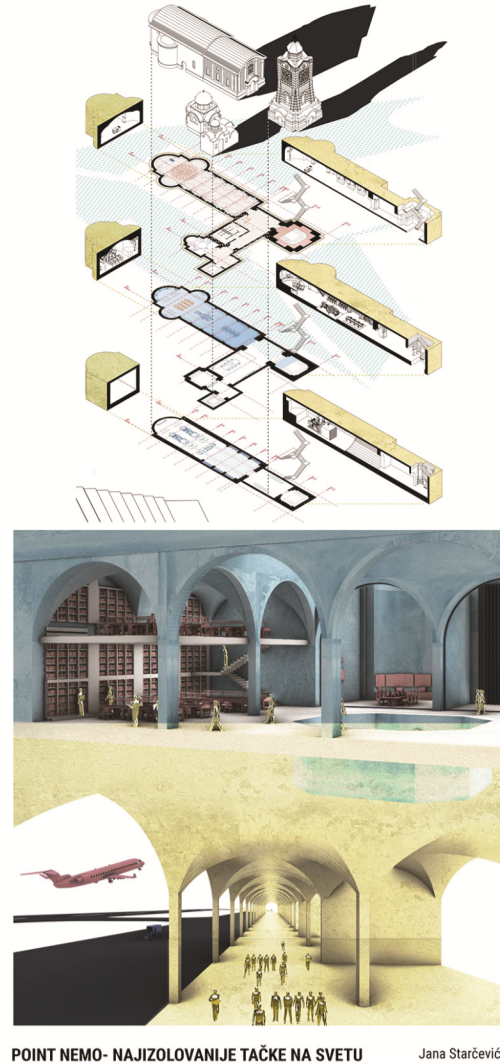
master teza, projekat i završni rad
 Ivan Rašković, redovni profesor
 dr Miloš Kostić, asistent
 Master akademske studije - ARHITEKTURA
 Univerzitet u Beogradu - Arhitektonski fakultet
 Master akademske studije - ARHITEKTURA

METAMORPHOSIS INTO ETERNITY
 - METAMORFOZA U VEČNOST
 Marko Burda

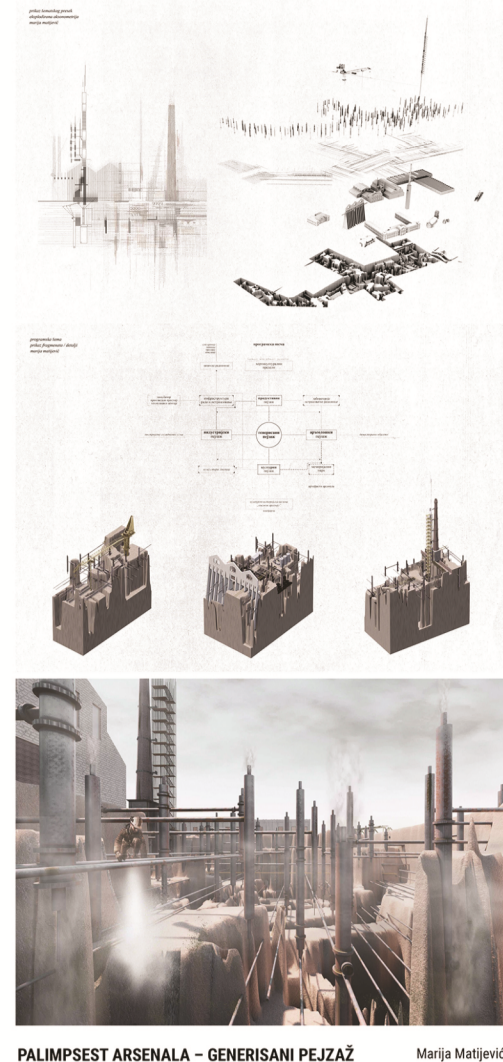
PREPOROD - TEATAR NIJE MRTAV
 Katarina Barbošić

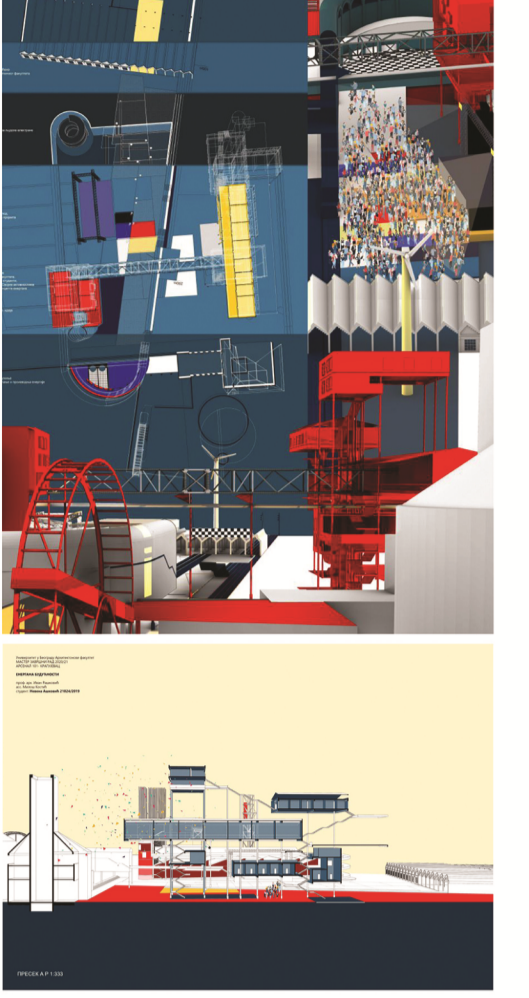
POINT NEMO - NAJIZOLOVANJE TAČKE NA SVETU
 Jela Stanić

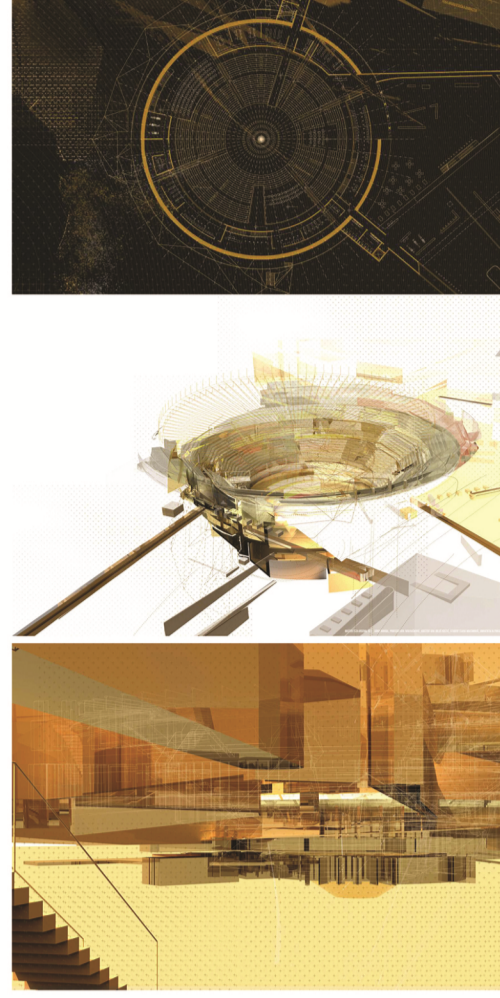
INDUSTRIJA ODBRANE - DEKONZIRANA POLIVALETNA GRADSKA STRUKTURA
 Teodora Asanović

PALIMPSEST ARSENALA - GENERISANI PEJZAJ INDUSTRIJSKE ARHIOLOGIJE
 Marija Matijević

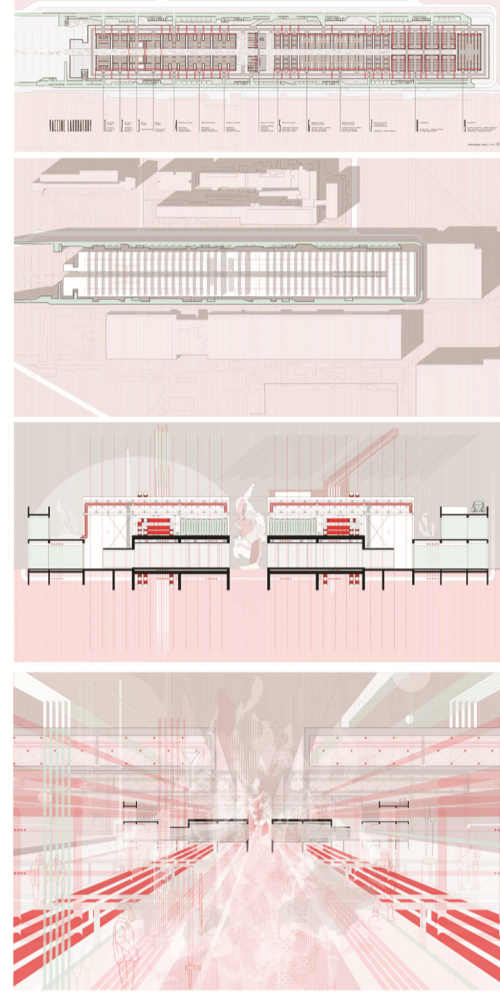
ENERGENA BUDUĆNOSTI
 Nereza Alibabić

ARHIV NARODA - KOLEKTIVNO SEĆANJE KAO GRADSKI GENERATOR
 Tijana Matković

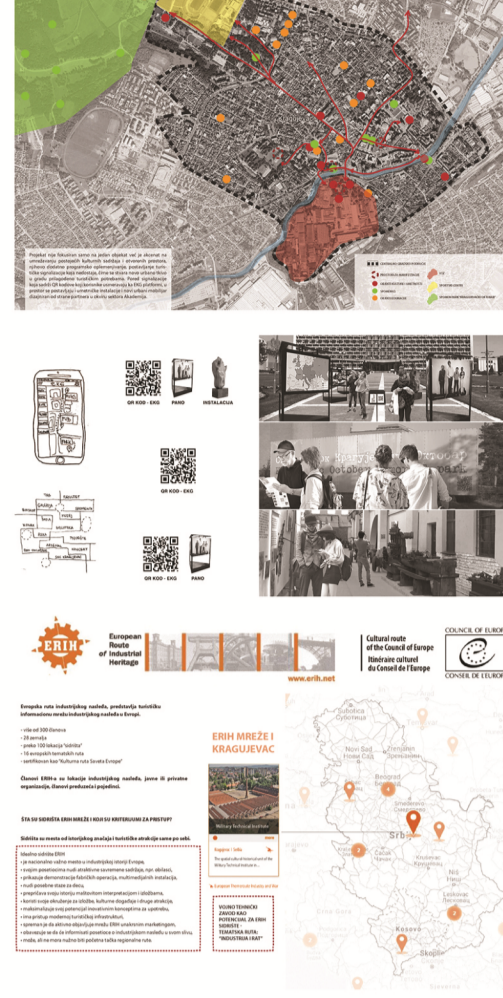
TEHNOLOŠKA REINKARNACIJA - REBIRTH
 Drasko Nakić

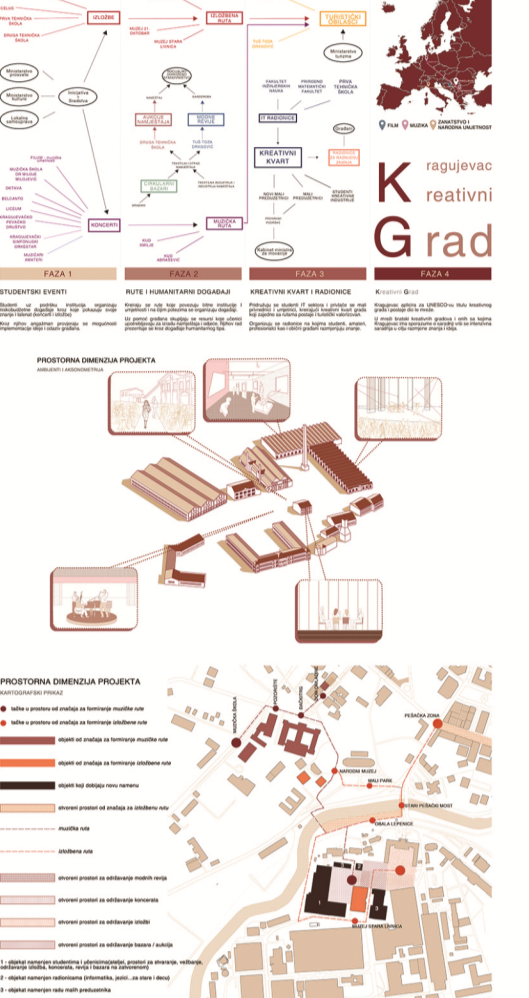
ESSENTIAL CORE - U TEŽIŠTU INDUSTRIJE
 Misa Stanić

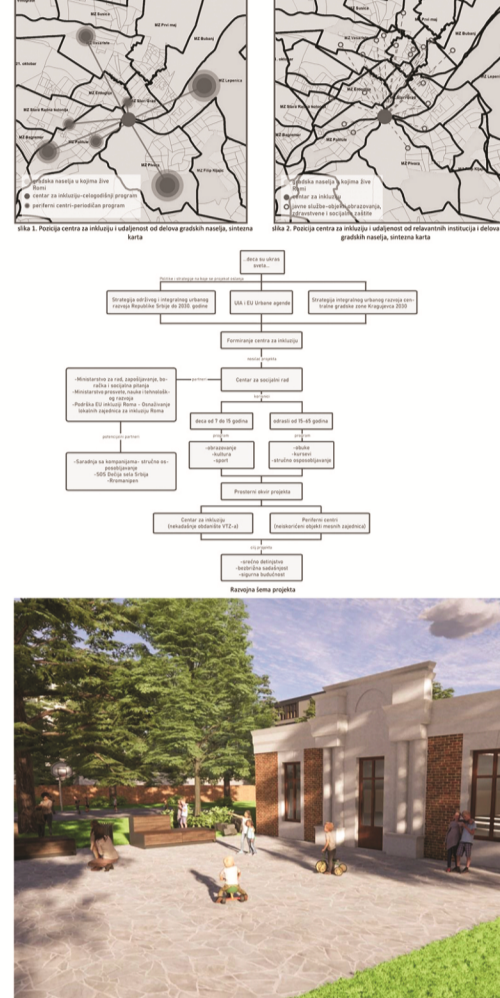
strategija integralnog urbanog razvoja
 dr Ratka Čolić, docent
 Jovana Bugarski, asistent
 Univerzitet u Beogradu - Arhitektonski fakultet
 Master akademske studije - ARHITEKTURA
 Integrisane akademske studije - ARHITEKTURA

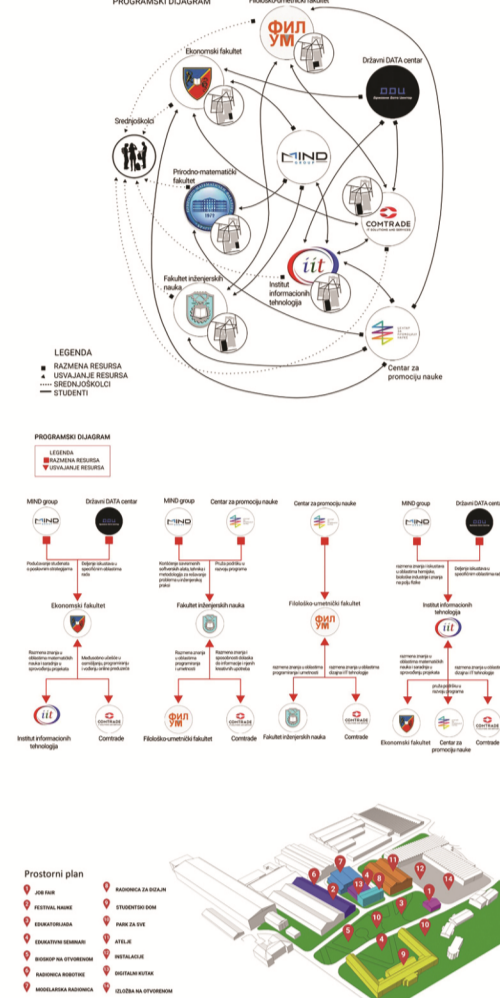
STAZE UMETNOSTI - EKG
 Milica Tadić

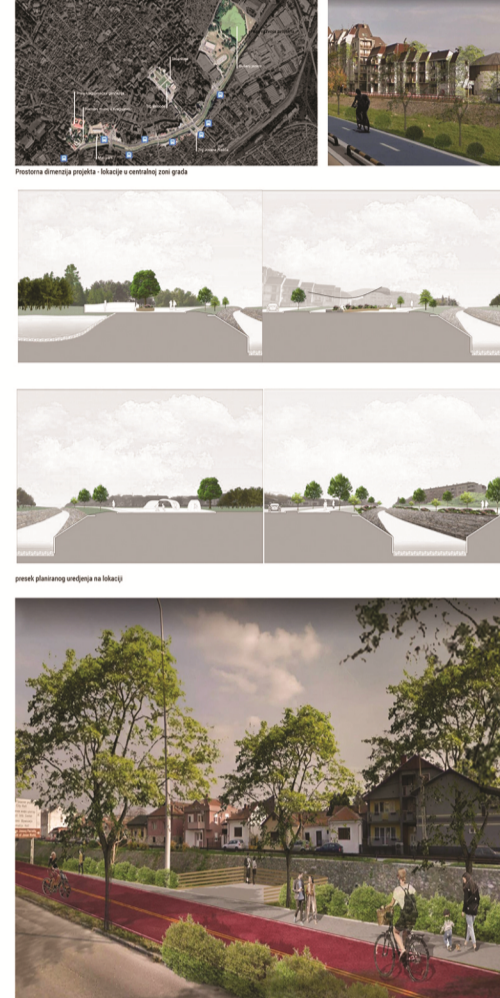
KREATIVIRANJE KRAJUJEVAC - KREATIVNI GRAD
 Jovana Dragović
 Luka Lelendić
 Aleksa Mirović

DECA SU UKRAS SVETA
 Milla Gavrić
 Aleksa Ristić

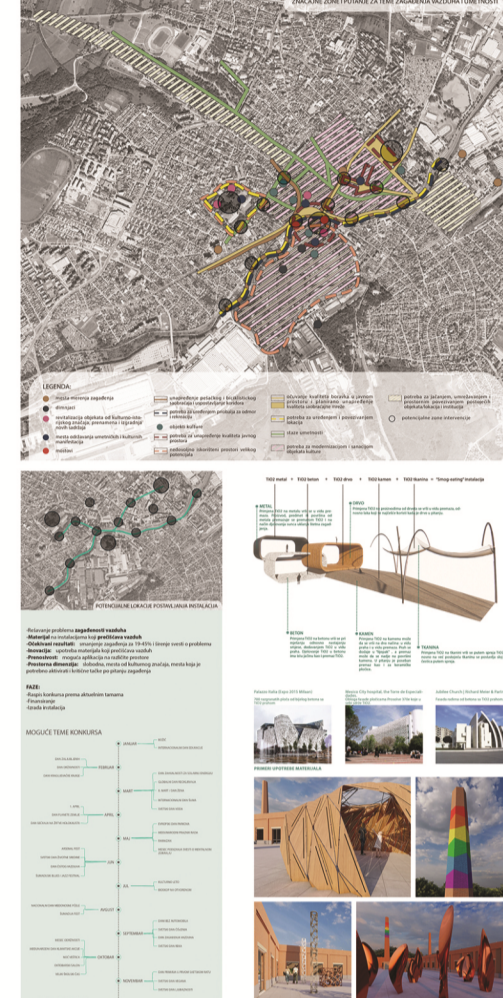
KARLIJENO SAVETOVANJE (EDUKATORIJUM)
 Milla Gavrić
 David Vlahović

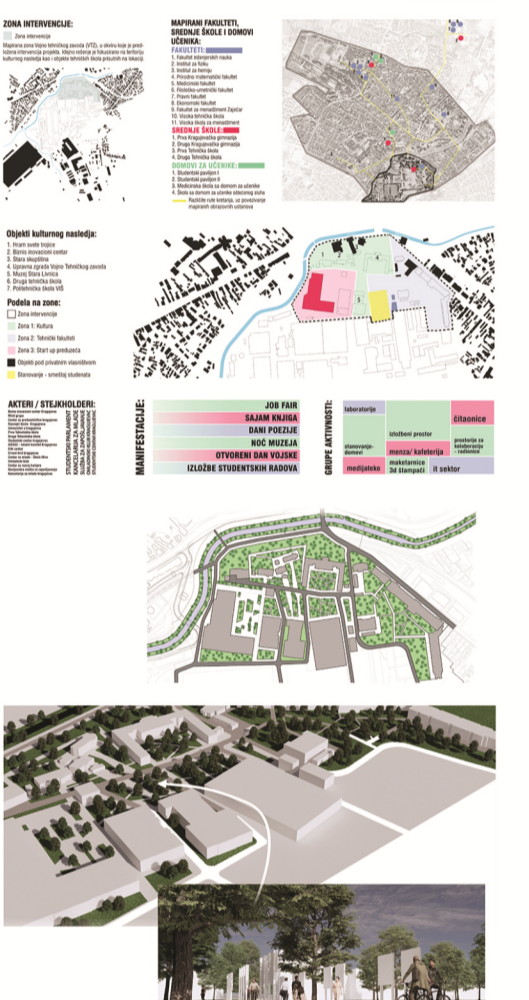
KORIDOR LEPENICA
 Jovana Dragović
 Jovana Mijević
 Jovana Stanić

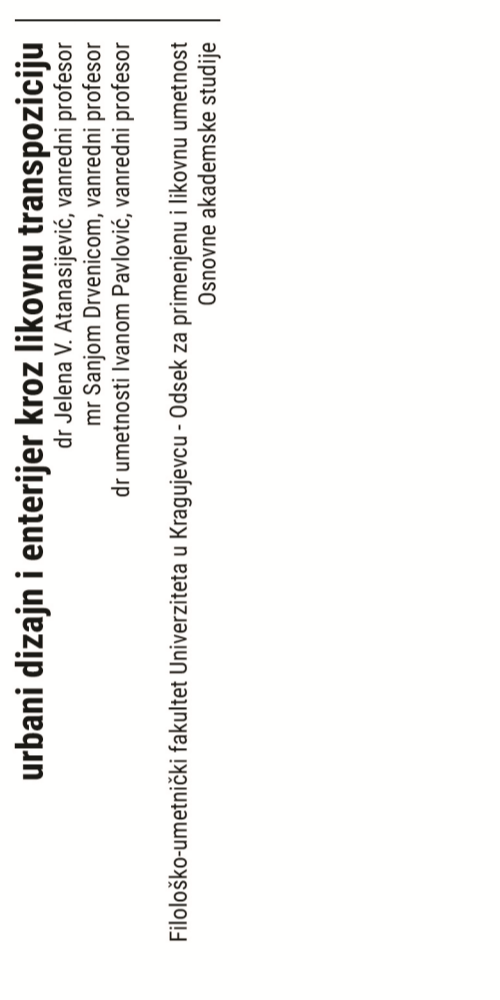
URBANI DŽEPOVI
 Jovana Dragović
 Jovana Stanić

KREATIVNI WEB - URBANI KRAJUJEVAC
 Ana Anđelić
 Katarina Koptarić
 Lenka Trudić

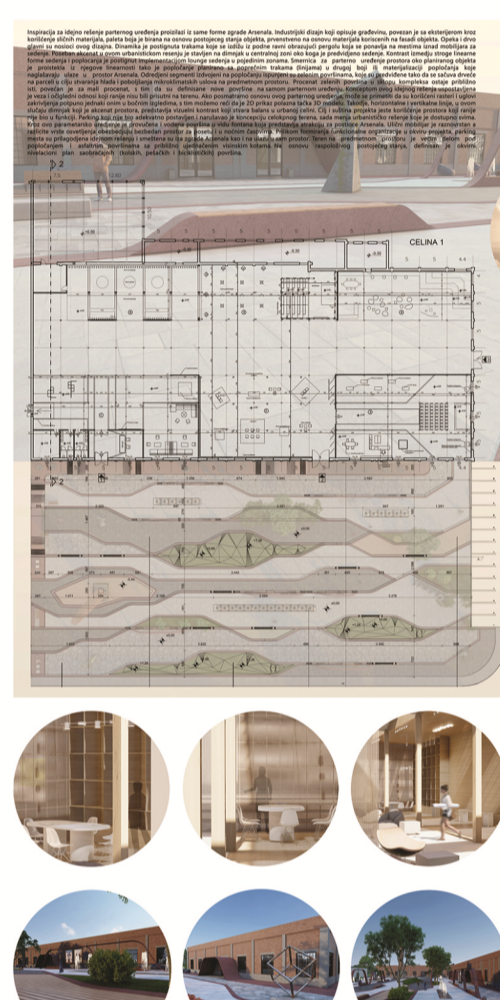
YOUTH FRIENDLY - GRAD PRILAGOĐEN MLADIMA
 Biserka Nikić
 Milica Željković

urbani dizajn i enterijer kroz likovnu transpoziciju
 dr Jelena V. Atanasijević, vanredni profesor
 mr Sanjom Drveničnom, vanredni profesor
 dr umetnosti Ivanom Pavlović, vanredni profesor
 Filološko-umetnički fakultet Univerziteta u Kragujevcu - Odelek za primenjeni i likovni umetnost
 Osnovne akademske studije

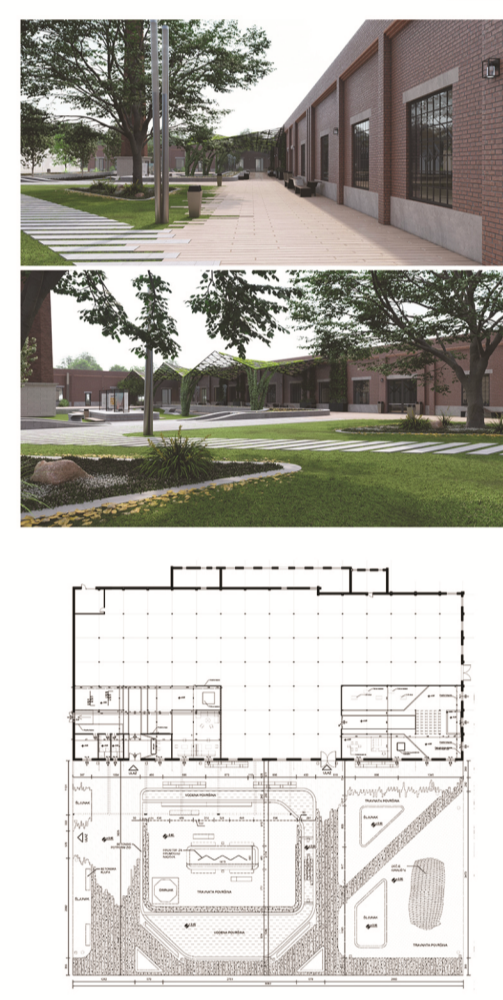
IDEJNO REŠENJE GALERIJE ZA PREZENTACIJU RADOVA MLADIH UMETNIKA
 Jovana Dragović

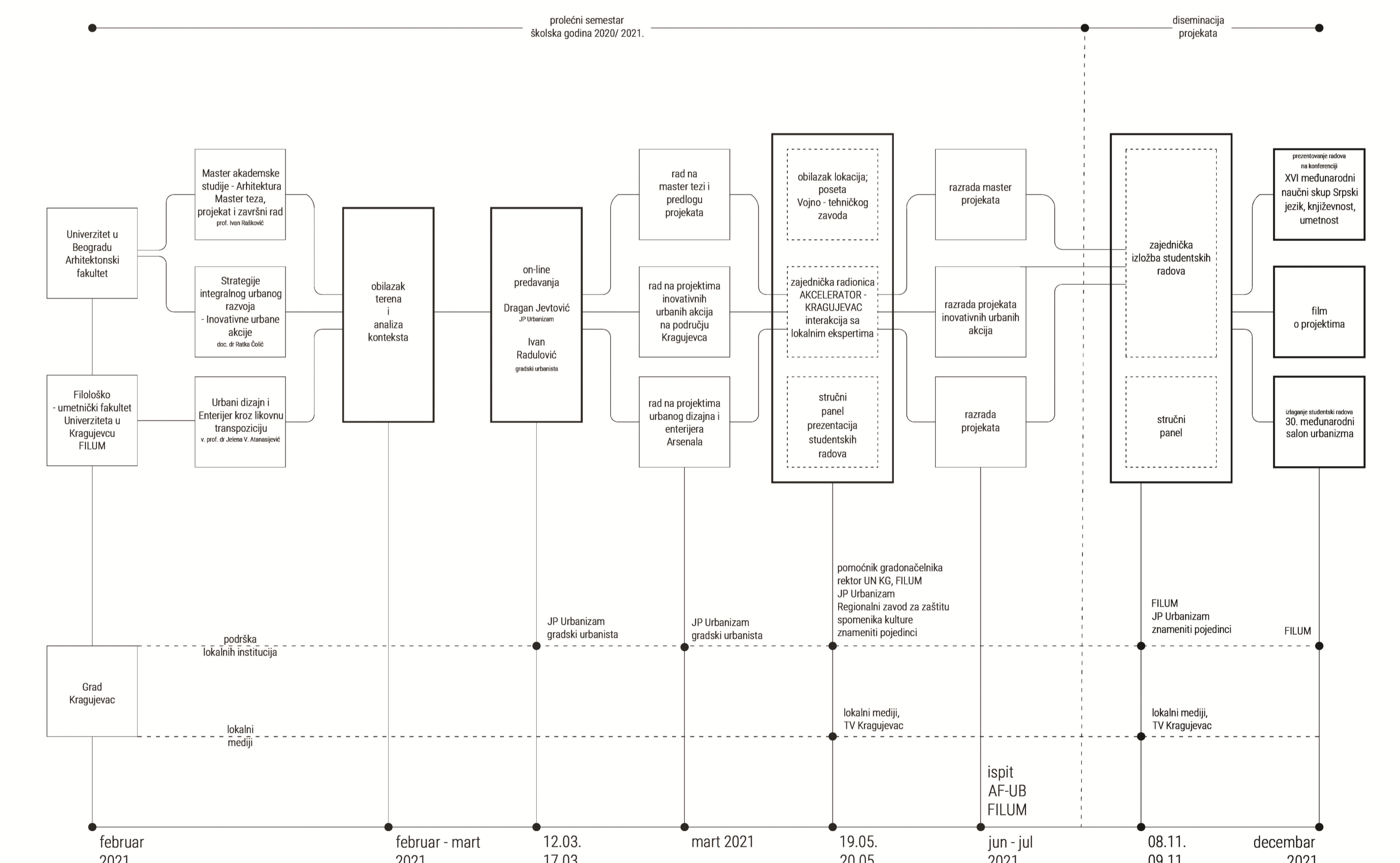
IDEJNO REŠENJE PRESS CENTRA
 Milla Gavrić

IDEJNO REŠENJE UMETNIČKE GALERIJE
 Milica Tadić

IDEJNO REŠENJE ULAZNE ZONE I MULTIMEDIJALNOG CENTRA
 Simona Rogović

AKCELERATOR KRAJUJEVAC ARSENAL - INDUSTRIJSKO NASLEĐE

Arhitektonski fakultet Univerziteta u Beogradu i Filološko-umetnički fakultet Univerziteta u Kragujevcu, u saradnji sa Gradom Kragujevcem, su zajednički realizovali projekat „ARSENAL - INDUSTRIJSKO NASLEĐE“ tokom 2021. godine.

Zajednički projekat je obuhvatao izradu predloga inovativnih arhitektonskih ideja i urbanih akcija na lokaciji Vojno tehničkog zavoda i široj teritoriji Kragujevca. Podstrek za inicijativu je bilo usvajanje Strategije integralnog urbanog razvoja centralnog gradskog područja Kragujevca, čime se Kragujevac pozicionirao kao jedan od pionira u primeni savremenih principa i instrumenata održivog i integralnog urbanog razvoja i uvođenja inovacija, uz oslonac na mere Strategije održivog urbanog razvoja Republike Srbije do 2030. godine, koje podržavaju primenu inovativnih urbanih akcija, razvoj braunfilid lokacija, obnovu kulturnog i industrijskog nasleđa.

Saradnja je ostvarena sa generacijom studenata Master akademske studije Arhitektura u Beogradu, u saradnji sa Gradom Kragujevcem, su zajednički realizovali projekat „ARSENAL - INDUSTRIJSKO NASLEĐE“ tokom 2021. godine.

- inovativnih urbanih akcija studenata prve godine Master akademskih studija Arhitektura i Integriranih studija na Arhitektonskom fakultetu Univerziteta u Beogradu, na predmetu Strategija integralnog urbanog razvoja (rukovodilac predmeta docent dr Ratka Čolić, asistent Jovana Bugarski);
- projekata na predmetu Urbani dizajn i Enterijer kroz likovnu transpoziciju na Osnovnim akademskim studijama Oseka za primenjeni i likovni umetnost Filološko-umetničkog fakulteta Univerziteta u Kragujevcu (rukovodilac projekta vanredni profesor dr Jelena V. Atanasijević u saradnji sa van. profesor mr Sanjom Drveničnom i van. profesor dr umetnosti Ivanom Pavlović - mentori na projektu).

Predstavnici grada Kragujevca su prepoznali doprinos reflektivne uloge akademske zajednice i svežine studentskih radova, koji kroz različite prostorne dimenzije obuhvataju:

- Inovativne urbane akcije - integrativne urbane projekte, na teme „Staze umetnosti - EKG (uključivanje u UNESCO mrežu kreativnih gradova)“, „Kreativiranje (uključivanje u UNESCO mrežu kreativnih gradova)“, „Socijalna inkluzija (dečiji centar u obdaništu VTZ)“, „Karijerno savetovanje“, „Mreža javnih prostora“, „Zeleni urbani džepovi“, „Udahnj Kragujevac“ (Breathing Web), „Grad prilagođen mladima“ (Youth friendly city);
- Inovativne arhitektonske ideje na makro i mikro planu, na teme „Metamorfoza“, „Industrija odbrane“, „Pilot Nemo“, „Tehnološka reinkarnacija“, „Teatar nije mrtav“, „U težištu industrije“, „Energena budućnost“, „Generisani pejzaž“; kao i
- Projekte urbanističko partnerskog rešenja, redizajn enterijera i opreme, i idejna rešenja komada nameštaja za „Arsenal“.

Radovi studenata, koji su proistekli iz ko-kreativnog procesa dizajniranja projekata, doprinose:

- podsticanju unapređenja kvaliteta života u kontekstu održivog urbanog razvoja,
- jačanju kulturnog identiteta i pozicioniranju Kragujevca u oblasti kulturnih, socijalnih i digitalnih inovacija,
- promociji visoko-kvalitetnih ambientalnih urbanističkih celina, arhitektonskog i industrijskog nasleđa, i
- jačanju prepoznatljivosti i atraktivnosti za ulaganja, i uključivanje u međunarodne mreže kreativnih gradova, industrijskog i graditeljskog nasleđa.

Rad na projektu je realizovan kroz organizaciju obilazaka terena, predavanja, zajedničku studentsku radionicu sa predstavnicima lokalnih institucija, moderaciju dva stručna panela, izložbu završnih radova i izradu filma o projektu. Sve zajedničke aktivnosti u Kragujevcu su bile proporcione izveštavanjem u lokalnim medijima.

U cilju boljeg razumevanja, kroz kritičku refleksiju i proveru predloga, te prikupljanje različitih ideja, razmenu znanja i stimulisanje inovativnog razmišljanja, organizovana su predavanja i zajednička radionica sa lokalnim stručnjacima i predstavnicima prakse: glavnim gradskim arhitektom (Ivan Radulović), predstavnicima iz JP Urbanizam (mr Dragan Jevtović, Mirjana Anđelić), Ekološki biro (Evića Rajčić), arh. Dušan Soković i Veroljub Trifunović iz Kragujevca, i uz podršku pomoćnika gradonačelnika Borisa Kovačevića, rektora Univerziteta u Kragujevcu (redovni profesor dr Nenad Filipović), dekana FILUM-a (redovni profesor mr Zoran Komadina) i dekana Ekonomskog fakulteta Univerziteta u Kragujevcu (redovni profesor dr Petar Veselešević).

I na kraju, zašto smo se upustili u ovaj eksperiment? Različiti programi oba fakulteta imaju za cilj da obezbede obrazovanje i kvalifikacije za profesionalni profil arhitekta, urbanista i dizajnera u skladu sa novim potrebama društva postsocijalističke tranzicije u Srbiji i srodnim programima vodećih evropskih univerziteta. Opredelenje je stvaranje fleksibilne platforme za uključivanje profesionalnih iskustava iz različitih disciplina i domena u nastavni proces, uključujući različite akademske institucije, praksu, privredu i civilni sektor. Fokus rada je na stvarnim problemima i nedovoljno prepoznatim potencijalima teritorije, praktično-orientisanom učenju i kolaborativnom pristupu, radu u interdisciplinarnim i transdisciplinarnim okruženjima, i boljem razumevanju primene kako tradicionalnih, tako i novih instrumenata planiranja, projektovanja i dizajna. Uspostavljeni okvir za obrazovanje kroz ko-kreaciju stvara složen i izazovan poligon za primenu i testiranje inovativnih pristupa obrazovanju, koji se vremenom prilagođava i dopunjava. Rezultati ovakvog pristupa su upečatljivi i autentični.

